

WOJEWODA WIELKOPOLSKI
PS-III.431.14.2022.11.7

Poznań, 8 lutego 2023 r.

Pan
Krystian Kędziora
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni

ul. Fabryczna 14
62-300 Września

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.)*, zwanej dalej ustawą i *rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477)* zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie:

- Małgorzata Mielcarska - inspektor wojewódzki, jako kierownik zespołu kontrolującego,
- Agata Kruszewska - inspektor wojewódzki,

działając z upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego z 13 października 2022 r., znak: KN-II.0030.223.2022.1 (*zał. 1. Upoważnienie Wojewody Wielkopolskiego z 13 października 2022 r.*) 19 października 2022 r. przeprowadził kontrolę w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej we Wrześni z siedzibą pod adresem: ul. Fabryczna 14, 62-510 Konin, który w dalszej części dokumentu określa się także w skrócie: „OPS”, „Ośrodkiem” lub „Jednostką”.

Zakres kontroli obejmował organizację i funkcjonowanie Jednostki w zakresie zgodności z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.

Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w ww. kontroli (*zał. 2.-2a. Oświadczenia kontrolerów z 21 października 2022 r.*).

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano pisemne oświadczenia od Dyrektora OPS – Pana Krystiana Kędziory,
- pozyskano pisemne oświadczenia od asystentów rodziny,
- przeprowadzono analizę kwalifikacji Dyrektora OPS oraz asystentów rodziny zatrudnionych w Jednostce,
- poddano analizie zadania asystentów rodziny na podstawie dokumentacji prowadzonej dla 9 rodzin.

Dyrektor OPS udzielił pełnomocnictwa Kierownikowi Sekcji Pomocy Środowiskowej do potwierdzania zgodności z oryginałem dokumentów dotyczących przedmiotu kontroli (*zał. 3. Kserokopia upoważnienia z 19 października 2022 r.*).

PODCZAS KONTROLI USTALONO

Jednostka działa na podstawie statutu nadanego uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni Nr XV/159/2020 z dnia 1 lipca 2020 r. w sprawie nadania statutu Ośrodkowi Pomocy Społecznej we Wrześni (*zał. 4. Kserokopia uchwały Nr XV/159/2020 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 1 lipca 2020 r. w sprawie nadania statutu Ośrodkowi Pomocy Społecznej we Wrześni wraz ze statutem*).

Zasady wewnętrznej organizacji, strukturę i zakres działania OPS w okresie kontroli określały:

- do 9 czerwca 2021 r. Regulamin organizacyjny, przyjęty Zarządzeniem nr 26/2019 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z dnia 9 października 2019 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni, zmieniony Zarządzeniem nr 40/2019 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z dnia 20 grudnia 2019 r. oraz zmieniony Zarządzeniem nr 29/2020 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z dnia 8 grudnia 2020 r.;
- od 10 czerwca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. Regulamin organizacyjny, przyjęty Zarządzeniem nr 19/2021 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z dnia 10 czerwca 2021 r.
- od 1 stycznia 2022 r. do 31 marca 2022 r. Regulamin organizacyjny, przyjęty Zarządzeniem nr 30/2021 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z dnia 9 grudnia 2021 r.;
- od 1 kwietnia 2022 r. do 31 maja 2022 r. Regulamin organizacyjny, przyjęty Zarządzeniem nr 12/2022 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z dnia 1 kwietnia 2022 r.;
- od 1 czerwca 2022 r. do nadal Regulamin organizacyjny, przyjęty Zarządzeniem nr 27/2022 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z dnia 1 czerwca 2022 r.

(zał. 5. Kserokopia Zarządzenia nr 26/2019, zał. 5a. Kserokopia Zarządzenia nr 40/2019, zał. 5b. Kserokopia Zarządzenia nr 29/2020, zał. 5c. Kserokopia Zarządzenia nr 19/2021, zał. 5d. Kserokopia Zarządzenia nr 30/2021, zał. 5e. Kserokopia Zarządzenia nr 12/2022, zał. 5f. Kserokopia Zarządzenia nr 27/2022).

Analiza Regulaminu Organizacyjnego Jednostki wykazała, że w jej strukturze wyodrębniono Sekcję Pomocy Środowiskowej, do zadań której należy m.in. koordynowanie pracy asystentów rodziny (*zał. 5c., zał. 5d., zał. 5e, zał. 5f*). Zauważono, że Regulamin jest bardzo często uchylany

i wprowadzany na nowo, bez wyraźnego wskazania dokonywanych zmian, co utrudnia analizę tego aktu. Dodatkowo Regulamin nie został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ośrodka.

Kwalifikacje kadry

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że od 30 lipca 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. funkcję Dyrektora OPS pełniła Pani Magdalena Sobczak-Jankiewicz. Pani Magdalena Sobczak-Jankiewicz ukończyła studia wyższe magisterskie na kierunku socjologia oraz uzyskała specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Stwierdzono ponadto, że Pani Magdalena Sobczak-Jankiewicz, przed objęciem stanowiska Dyrektora OPS była zatrudniona w Warsztacie Terapii Zajęciowej we Wrześni, tj. jednostce, której działalność reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 573 z późn. zm.), tak więc nie spełniała wszystkich przesłanek do pełnienia funkcji dyrektora ośrodka pomocy społecznej (*zał. 6. Wykaz Dyrektorów Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni w latach 2021 - 2022, zał. 6a. Kserokopia dyplomów ukończenia studiów wyższych i dyplomu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej p. Magdaleny Sobczak – Jankiewicz, zał. 6b. Kserokopia świadectwa pracy p. Magdaleny Sobczak – Jankiewicz z 29 kwietnia 2022 r.*). Od 1 maja 2022 r. Dyrektorem Jednostki został Pan Krystian Kędziora. Pan Krystian Kędziora ukończył studia wyższe magisterskie na kierunku pedagogika oraz uzyskał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej (*zał. 6c. Kserokopia porozumienia stron w sprawie zatrudnienia na stanowisku Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni z 22 kwietnia 2022 r., zał. 6d. Kserokopia dyplomów ukończenia studiów wyższych i dyplomu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej p. Krystiana Kędziory*). Kontrola wykazała, że obecny Dyrektor OPS w momencie zatrudnienia na stanowisku miał wymagany ustawowo staż pracy w pomocy społecznej (*zał. 6e. Kserokopia porozumienia w sprawie zmiany stanowiska pracy z 2 listopada 2011 r.*). Kwalifikacje Dyrektora są zgodne z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.).

Badania kontrolne wykazały, że Jednostka zatrudnia czterech asystentów rodziny, każdego na podstawie umowy o pracę, w wymiarze jednego etatu. Ponadto, kolejny asystent rodziny został zatrudniony na umowę zlecenia, w wymiarze maksymalnie 80 godzin miesięcznie. Powyższe jest zgodne z art. 17 ust. 1 i 2 ww. ustawy. Ww. osoby mają wykształcenie wymagane na stanowisku asystenta rodziny. Czynności kontrolne wykazały również, że wszyscy asystenci rodziny nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została im zawieszona ani ograniczona, nie ponoszą obowiązku alimentacyjnego i nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe (*zał. 7. Protokół oględzin dokumentacji kadry wraz z załącznikami*). Powyższe jest zatem zgodne z art. 12 ust. 1 ww. ustawy. Stwierdzono, że praca asystentów rodziny nie jest łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego i asystenci nie prowadzą postępowań

z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę (zał. 7), co jest **zgodne z art. 17 ust. 3 i 4 ww. ustawy**.

Stwierdzono ponadto, że w badanym okresie kontroli asystenci rodziny podnosili swoje kwalifikacje i umiejętności zawodowe. Asystenci brali udział w szkoleniach oraz konferencjach dotyczących warsztatu ich pracy, wypalenia zawodowego, a także z zakresu specyfiki rozwoju i dziecięcych zaburzeń w funkcjonowaniu psychospołecznym oraz pracy z rodziną w ujęciu systemowym i skoncentrowanym na rozwiązaniach (zał. 8.-8g. *Kserokopie przykładowych zaświadczeń potwierdzających udział asystentów rodzin w szkoleniach*). Powyższe jest zatem **zgodne z art. 12 ust. 2 ww. ustawy**.

Podczas czynności kontrolnych przedłożono inspektorom obowiązujący „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Września na lata 2020-2022”, który zakłada działania mające na celu m.in. wspieranie rodziny i rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych (zał. 9. *Kserokopia uchwały NR X/116/2019 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 wraz z Programem*), co jest **zgodne z art. 176 pkt 1 ww. ustawy**.

Wsparcie asystenta rodziny w Gminie Września

Stwierdzono, że okresie kontroli wsparciem asystenta rodziny na terenie Gminy Września objętych było 34 rodziny. 20 rodzin objęto wsparciem asystenta na podstawie postanowienia sądu, natomiast 14 rodzin współpracuje z asystentem w związku z własnym wnioskiem o pomoc (zał. 10. *Zestawienie rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny z 19 października 2022 r., zał. 10a. Kserokopia przykładowego postanowienia sądu dot. przydzielenia asystenta rodzinie „A”, zał. 10b. Kserokopia przykładowego wniosku rodziny „F”*).

W sytuacji, kiedy powzięta zostanie informacja o środowisku rodzinnym, które doświadcza trudności opiekuńczo - wychowawczych z dziećmi, pracownik socjalny OPS przeprowadza w rodzinie wywiad środowiskowy, który zawiera analizę sytuacji rodziny i określa jej potrzeby. Jeśli pracownik socjalny uzna konieczność objęcia rodziny wsparciem asystenta - kieruje stosowny wniosek w tej sprawie do Dyrektora Jednostki (zał. 11.-11b. *Kserokopie przykładowych wywiadów środowiskowych w rodzinach „C”, „E” i „F” wraz z wnioskami o przydzielenie asystenta rodzinie „C”, „E” i „F”*), co jest **zgodne z art. 11 ust. 1, 2 i 3 ww. ustawy**. W toku kontroli stwierdzono, że na wniosku dot. rodziny „F” widnieje adnotacja Dyrektora OPS: „*wyrażam zgodę*”, pozostałe wnioski nie posiadają informacji o ich rozpatrzeniu. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził pracę w tym samym czasie nie przekroczyła limitu 15 środowisk (zał. 10.), co jest **zgodne z art. 15 ust. 4 ww. ustawy**.

Z informacji podanych przez Dyrektora Jednostki wynika, że w okresie objętym kontrolą:

- 1 dziecko powróciło z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- 3 dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta zostało umieszczonych w pieczy zastępczej,

- 12 rodzin rozpoczęło współpracę z asystentem,
- 8 rodzin zakończyło współpracę z asystentem.

Powodem zakończenia współpracy z rodziną była m.in. zmiana miejsca zamieszkania rodziny, zmiana postanowienia sądu, ukończenie pełnoletności przez dziecko, brak współpracy rodziny z asystentem, zrealizowanie planu pracy (*zał. 12. Zestawienie liczbowe z 19 września 2022 r.*).

Realizacja zadań asystenta rodziny

Stwierdzono, że asystenci rodzin prowadzili pracę z rodzinami w miejscu ich zamieszkania (*zał. 14. Kserokopie przykładowych miesięcznych karty czasu pracy asystenta dot. rodziny „A”, zał. 14a. Kserokopie przykładowych miesięcznych kart czasu pracy asystenta dot. rodziny „B”, zał. 14b. Kserokopie przykładowych miesięcznych kart czasu pracy asystenta dot. rodziny „C”, zał. 14c. Kserokopie przykładowych miesięcznych kart czasu pracy asystenta dot. rodziny „D”, zał. 14d. Kserokopie przykładowych miesięcznych kart czasu pracy asystenta dot. rodziny „F”, zał. 14e. Kserokopie przykładowych miesięcznych kart czasu pracy asystenta dot. rodziny „G”, zał. 14f. Kserokopia miesięcznej karty czasu pracy asystenta dot. rodziny „H”*), co jest **zgodne z art. 14 ww. ustawy.**

1. Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym

Ustalono, że asystenci rodzin sporządzają plany pracy z rodziną. Każdy plan formułowany w oparciu o formularz zawierający: cel główny pracy z rodziną, cele szczegółowe, a także działania wraz z terminem ich wykonania i osobami odpowiedzialnymi za ich realizację. W planach określono również spodziewane efekty pracy z rodziną. Dokument akceptowany jest przez asystenta, pracownika socjalnego, członków rodziny oraz Kierownika sekcji pomocy środowiskowej (*zał. 13. Kserokopie przykładowych planów pracy z rodziną „C”, zał. 13a. Kserokopie przykładowych planów pracy z rodziną „A”, zał. 13b. Kserokopie przykładowych planów pracy z rodziną „G”, zał. 13c. Kserokopia przykładowych planów pracy z rodziną „B”, zał. 13d. Kserokopia przykładowego planu pracy z rodziną „E”*). Analiza planów wykazała, że dotyczą one różnych obszarów np. uzależnień, terapii, poszukiwania zatrudnienia, wzmacniania kompetencji wychowawczych.

Działania kontrolne wykazały jednak, że plany pracy z rodzinami często przekraczają półroczny okres obowiązywania, są planowane bardzo ogólnikowo, zarówno w odniesieniu do opisu zaplanowanych działań w planach np. „pedagogizacja nt. metod wychowawczych”, „współpraca [rodziny] z asystentem rodziny, pracownikiem socjalnym, kuratorem zawodowym, kuratorem społecznym, pracownikiem socjalnym Ośrodka Wspomagania Dziecka i Rodziny w Kołaczkowie” jak i terminu realizacji np. „okres asystentury”, „od września do października 2021 r.”, co jest sprzeczne z art. 15 ust. 3 ww. ustawy. Brakuje też odniesienia asystentów co do wdrożenia zaplanowanych celów i ich zrealizowania, czy też częściowego zrealizowania lub nie zrealizowania. W szczególności wskazać należy, że pierwszy plan pracy z rodziną „C” zakłada „rozmowy dotyczące sprecyzowania celów przez rodzinę „C”, wyłonienie niezbędnych działań i motywowanie do ich podejmowania”, co jest sprzeczne z celem planu pracy, który zgodnie

z art. 15 ust. 3 ww. ustawy powinien zawierać zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie zdiagnozowanych wcześniej (m.in. w wywiadzie środowiskowym) trudnych sytuacji życiowych. Ponadto zauważono, że plany pracy z rodziną „G” z czerwca 2020 r. i stycznia 2021 r. nie różnią się w treści zaplanowanych działań do realizacji z rodziną. Cel szczegółowy w postaci uczestnictwa pani „G” w warsztatach podnoszenia kompetencji rodzicielskich nie znajduje odzwierciedlenia w zaplanowanych działaniach. Powyższe jest **niezgodne z art. 15 ust. 3 ww. ustawy**.

2. Opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej

Przeanalizowane plany pracy z rodziną „G” i „B”, z których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej, zostały zaakceptowane przez członków rodziny, asystenta, specjalistę pracy socjalnej, kierownika sekcji pomocy środowiskowej, jednak nie zawierają podpisu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, potwierdzającego jego uczestnictwo w tworzeniu planu (*zał. 13b. i zał. 13 c.*), zatem nie można stwierdzić czy cele i działania określone w planach pracy z rodzinami zostały skoordynowane z planami pomocy dziecku przebywającemu w pieczy, co **niezgodne z art. 15 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy**.

3. Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego

Ustalono, że asystenci udzielali wsparcia rodzinom w poprawieniu ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego. Przeprowadzone zostały rozmowy o charakterze doradczym, instruktażowym. Asystenci rodziny przeprowadzali z rodziną trening ekonomiczny, ucząc racjonalnego zarządzania pieniędzmi, wspierali rodziny w załatwieniu spraw urzędowych. Stwierdzono również, że podczas wizyt w środowisku asystenci poruszali kwestie związane z podziałem obowiązków domowych, utrzymywaniem porządku w mieszkaniu, przygotowywaniem posiłków oraz stosowaniem zdrowej, zbilansowanej diety (*zał. 14., zał. 14c., zał. 14d.*). Powyższe działanie jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy**.

4. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych

Asystenci rodziny udzielali wsparcia w rozwiązywaniu problemów socjalnych poprzez pomoc w sporządzaniu pism urzędowych przy złożeniu wniosku o przydzielenie lokalu socjalnego. Ponadto, asystenci motywowali do regularnych opłat zadłużeń mieszkaniowych, wskazywali możliwość nabycia uprawnień do uzyskania dodatku ostonowego, zasiłku rodzinnego i stypendium socjalnego. Asystenci włączali także rodziny do Programu żywnościowego POPŻ oraz „Paczka dla wrzesińskiego dziecka” (*zał. 14a., zał. 14b., zał. 14c.*). Powyższe działanie jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy**.

5. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych

Ustalono, że asystenci motywowali i kierowali rodziny na indywidualne spotkania z psychologiem do Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zachęcali do regularnego uczestnictwa w terapii dla osób uzależnionych w Poradni Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia „Centrum U”, organizowali wizyty u psychiatry i seksuologa. Ponadto, asystenci podejmowali rozmowy z rodzinami na temat komunikacji wewnątrzrodzinnej, budowania poczucia bezpieczeństwa członków rodzin (zał. 14b., zał. 14d.). Powyższe działanie jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy.**

6. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi

Ustalono, że asystenci rodziny przeprowadzali rozmowy pedagogiczne z rodzicami na temat kształtowania odpowiedniego wzorca wychowawczego. W zależności od wieku i sytuacji dzieci, asystenci omawiali z rodzinami zagadnienia dotyczące rozwoju psychofizycznego dzieci i ich potrzeb, trudności edukacyjnych, problemów wieku dorastania. Asystenci zwracali uwagę podopiecznym jak ważna jest dobra komunikacja między członkami rodziny, udzielali pomocy we wprowadzaniu określonych zasad wychowawczych, zwracali uwagę na takie zagrożenia, jak: długie przesiadywanie przed tv, nadużywanie mediów społecznościowych i gier przez dzieci. Rodzice otrzymywali wskazówki dotyczące konstruktywnego spędzania wolnego czasu z dziećmi (zał. 14., zał. 14c., zał. 14d.). Powyższe działanie jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy.**

7. Wspieranie aktywności społecznej rodzin

Ustalono, że asystenci rodziny zachęcają swoich podopiecznych do udziału w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez powiat i gminę, a także proponują sposoby spędzania wspólnego czasu na spacerze, wyjściu do kina, na basen lub lodowisko. Dzieci z rodzin objętych asystenturą były motywowane do udziału w konkursach plastycznych, półkoloniach oraz koloniach organizowanych przez Urząd Miasta i Gminy Września. Asystenci zorganizowali dla rodzin również Piknik Rodzinny „Bawimy się bezpiecznie” (zał. zał. 14c., zał. 14d.). Powyższe działanie jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy.**

8. Motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych

Asystenci rodziny przeprowadzają rozmowy motywujące do utrzymywania pracy zarobkowej, omawiają formy i możliwości wsparcia zawodowego (staże, szkolenia, granty z urzędu pracy) oraz zachęcają do kontaktu z PUP w celu znalezienia pracy (zał. 14c., zał. 14e.). Powyższe działanie jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy.**

9. Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej

Stwierdzono, że asystenci rodziny mobilizują do aktywnego poszukiwania stałego zatrudnienia. Przekazują aktualne oferty pracy na lokalnym rynku, pomagają przygotować CV. Asystenci rodziny motywują członków rodziny do odbywania wizyt w PUP w wyznaczonych terminach, udzielają porad dotyczących brania udziału w rozmowach kwalifikacyjnych oraz wskazują na istotność posiadania stałego zatrudnienia zwłaszcza w sytuacji ubiegania się o powrót dziecka

z pieczy zastępczej do środowiska rodzinnego (zał. 14c., zał. 14e.). Powyższe działanie jest zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 9 ww. ustawy.

10. Motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych

Rodziny objęte wsparciem asystentów były zachęcane do udziału w warsztatach dla rodziców organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni oraz Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną, podczas których rodzice uczeni są prawidłowych wzorców rodzicielskich i nabywają umiejętności psychospołeczne (zał. 14a., zał. 14b., 14d.). Powyższe działanie jest zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 10 ww. ustawy.

11. Udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych

W toku kontroli ustalono, że dużym obszarem pracy asystentów jest pomoc i wsparcie dzieci, zarówno w bezpośrednim kontakcie z nimi, jak i poprzez działania służące zaspokajaniu potrzeb dzieci. Asystenci współpracują z kuratorami rodzin, pedagogami szkolnymi, psychologami. Monitorują stan zdrowia dzieci i pośredniczą w organizowaniu wizyt u specjalistów. W odniesieniu do rodziny „A”, asystent zainicjował utworzenie zespołu wspierającego dziecko, w skład którego wchodził pedagog, wychowawca szkolny i matka dziecka. Podczas wizyt w środowisku asystenci pomagają dzieciom w nauce, proponują sposoby spędzania wolnego czasu, zachęcają do aktywności poznawczych, wdrażają do obowiązków domowych. Ponadto, dokonują obserwacji zachowań dzieci i przeprowadzają rozmowy o charakterze doradczym i wspierającym dot. relacji z rówieśnikami, edukacji, sytuacji rodzinnej, rozumienia emocji i zachowań społecznych (zał. 14., zał. 14d.). Powyższe działanie jest zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 11 ww. ustawy.

12. Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin

W toku kontroli stwierdzono, że asystenci podejmują działania o charakterze interwencyjnym i zaradczym w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu członków rodzin. Na podstawie przeanalizowanej dokumentacji rodziny „H” ustalono, że asystent podczas jednej z wizyt w miejscu zamieszkania rodziny, zastał silnie pobudzone emocjonalnie agresywne dziecko, kierujące groźby śmierci. Podjęta interwencja nie przyniosła rezultatu, zatem asystent zdecydował o wezwaniu karetki pogotowia (zał. 14f.).

W przypadku rodziny „I” doszło natomiast do interwencyjnego umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej (matka ww. dziecka jest osobą chorującą przewlekle). Asystent rodziny ustalił, że Pani „I” opuściła dotychczasowe miejsce zamieszkania i nie potrafiła wskazać gdzie przebywała w kolejnych dniach. Tego samego dnia o zaistniałej sytuacji i obawach asystenta rodziny został poinformowany sąd rejonowy, który w trybie natychmiastowym wydał postanowienie o umieszczeniu dziecka w placówce (zał. 15. Kserokopia dokumentacji dot. rodziny „I”).

Zatem Jednostka w badanym obszarze działa **zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 12 ww. ustawy.**

13. Prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci

Uzgodniono, że asystenci rodziny przeprowadzają na bieżąco konsultacje, rozmowy pedagogiczne oraz wychowawcze, podczas których omawiane są działania mające na celu wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, utrzymywania poprawnych relacji rodzinnych i poprawnych zachowań dziecka. Asystenci rodziny pomagają przydzielić obowiązki domowe adekwatne do wieku dziecka, wskazują sposoby i formy zabawy z dzieckiem. Asystenci pozostają również w stałym kontakcie z dziećmi, którym udzielają wszechstronnej pomocy, co zostało opisane w pkt 11 niniejszego wystąpienia (*zał. 14b., zał. 14c., zał. 14d.*). Powyższe działanie jest zatem **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 13 ww. ustawy.**

14. Realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą asystenci rodziny nie mieli pod opieką kobiet, które wymagałyby wsparcia w ramach ustawy „Za życiem” (*zał. 16. Oświadczenie Dyrektora dot. ustawy „Za życiem” z 2 listopada 2022 r.*).

15. Prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną

Analiza teczek rodzin przedłożonych przez Jednostkę wykazała, że każda z nich rozpoczyna się kartą informacyjną rodziny, w której umieszczono podstawowe informacje o rodzinie, takie jak: dane osobowe rodziny, sytuację prawną, datę objęcia asystenturą (*zał. 17. Kserokopia przykładowej karty informacyjnej dot. rodziny „E”*). Następnie dokumentacja zawiera kwestionariusz wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego lub podanie rodziny o pomoc asystenta oraz zgodę na podjęcie współpracy z asystentem (*zał. 11.-11b., zał. 17a i zał. 17b. Kserokopia przykładowego podania o pomoc i przykładowej zgody na współpracę z asystentem rodziny „E”*). Asystenci prowadzą miesięczne karty czasu pracy (*zał. 14.-14f.*) oraz dokonują oceny sytuacji rodzin (*zał. 18.-18b. Kserokopie opisów rodziny „C”, zał. 19.-19b. Kserokopie ocen sytuacji rodziny „G”, zał. 20.-20b. Kserokopie przykładowych sprawozdań z pracy asystenta rodziny w środowisku rodziny „A”*). Teczki rodzin zawierają również korespondencję z instytucjami pomocowymi, sądami, opinie dot. członków rodzin – w zależności od działań podejmowanych przez asystenta. Powyższe jest zatem **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 14 ww. ustawy.**

16. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ww. ustawy

W toku kontroli stwierdzono, że asystenci dokonują oceny sytuacji rodzin w postaci dokumentu nazywanego „*opisem rodziny*” lub „*oceną sytuacji rodziny*”. Dodatkowo w oświadczeniu Dyrektor OPS poinformował, że „*asystenci rodziny sporządzali okresowe oceny sytuacji rodziny nazywając je sprawozdaniem z pracy asystenta rodziny w środowisku rodziny*” (*zał. 18.-18b., zał. 19.-19b., zał. 20.-20b., zał. 21. Oświadczenie Dyrektora dot. ocen sytuacji rodziny z 19 października 2022 r.*).

W dokumentach zawarte są informacje dotyczące składu rodziny, sytuacji dochodowej, mieszkaniowej, zdrowotnej, formalno - prawnej i opiekuńczo - wychowawczej rodziny a także opis problemów, z jakimi boryka się dana rodzina. Niektóre z analizowanych ocen określają również zasoby rodziny.

Ustalono, że Jednostka dokonywała okresowej oceny sytuacji rodziny rzadziej, niż co pół roku (*zał. 18b., zał. 19a.-19b., zał. 20.-20a.*).

Na formularzach ocen widnieją podpisy asystenta i Kierownika Sekcji Pomocy Środowiskowej. Z oświadczenia złożonego przez Dyrektora Jednostki wynika, że Kierownik Sekcji, w ramach swoich obowiązków, zatwierdzała oceny sytuacji rodziny i sprawozdania (*zał. 22. Oświadczenie Dyrektora dot. zatwierdzania dokumentów asystentów rodzin z 2 listopada 2022 r.*). Oceny sytuacji rodzin nie zawierają informacji o ich przekazaniu Dyrektorowi OPS. Z uwagi na fakt, że przepis art. 15 ust. 1 pkt 15 ww. ustawy stanowi o obowiązku przekazywania przez asystenta rodziny ocen sytuacji rodziny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ww. ustawy, przekazanie oceny powinno nastąpić do Dyrektora OPS, jako osoby upoważnionej do reprezentowania tej Jednostki. Jeśli Kierownik Sekcji miałby być upoważnionym do przyjmowania ocen w imieniu Dyrektora, poza zakresem obowiązków powinien legitymować się stosownym upoważnieniem.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzono, że Jednostka w ww. zakresie działa **niezgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ww. ustawy.**

17. Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą 8 rodzin zakończyło współpracę z asystentem rodziny (*zał. 12.*). Fakt zakończenia pracy z rodziną dokumentowany jest w postaci „oceny końcowej pracy asystenta rodziny z rodziną” (*zał. 23. Przykładowa ocena końcowa pracy asystenta rodziny z rodziną „J”*), następnie monitorowana jest sytuacja rodziny po zakończeniu pracy poprzez „miesięczną kartę czasu pracy asystenta rodziny – monitoring” (*zał. 23a. i zał. 23b. Kserokopie przykładowych miesięcznych kart czasu pracy asystenta rodziny – monitoring rodziny „J”*). Czas prowadzonego monitoringu nie jest ogólnie określony i zależy od potrzeb i sytuacji rodziny (*zał. 24.-24b. Oświadczenia asystentów rodziny dot. monitoringu*). Powyższe działanie jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 16 ww. ustawy.**

18. Sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach

Przedłożona dokumentacja asystentów rodziny potwierdziła realizację obowiązku sporządzania opinii dotyczących rodziny, na wniosek sądu (*zał. 25.-25b. Kserokopie przykładowych opinii wraz z pismami z sądu z 2021 r. i 2022 r.*), co jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 17 ww. ustawy.**

19. Współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny

Na podstawie przeanalizowanej dokumentacji rodzin objętych wsparciem asystentów oraz oświadczenia Dyrektora OPS stwierdzono, że w okresie kontroli asystenci współpracowali z instytucjami działającymi na rzecz dzieci i rodzin, tj. m.in. z: Poradnią Leczenia Uzależnień

i Współzależnień „Centrum U”, Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną we Wrześni, Punktem Konsultacyjno – Interwencyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy we Wrześni, pedagogami i psychologami szkolnymi, kuratorami rodzin (*zał. 14.-14f., zał. 26. Oświadczenie Dyrektora OPS dot. współpracy z instytucjami z 19 października 2022 r.*). Powyższe działanie jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 18 ww. ustawy.**

20. Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną

Ustalono, że w okresie kontroli asystenci tych rodzin, w których realizowano procedurę „Niebieskie Karty”, brali udział w posiedzeniach grup roboczych i współpracowali z nimi (*zał. 14., zał. 14b., zał. 14d.*). Powyższe działanie jest **zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 19 ww. ustawy.**

21. Udział asystentów rodziny w ocenach sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

Analizie poddano udział asystentów w okresowych ocenach sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej z rodzin, objętych wsparciem asystenta rodziny (*zał. 27. Zestawienie danych dot. okresowej oceny sytuacji dziecka w pieczy z 19 października 2022 r.*). Ustalono, że dzieci pochodzące z rodziny „G” zostały umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej w 2020 r., jednak asystent rodziny tylko jednokrotnie uczestniczył w posiedzeniu zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Z kolei w ocenach dziecka z rodziny „B” wychowującego się w rodzinnej pieczy zastępczej od 2019 r., asystent rodziny nie uczestniczył wcale. Powyższe jest zatem **niezgodne z art. 137 ust. 1 pkt 6 oraz art. 130 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy.**

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu w Księżce kontroli pod numerem 20.

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające, działalność Ośrodka **oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.**

UWAGI I WNIOSKI

Biorąc pod uwagę spostrzeżenia poczynione przez zespół inspektorów podczas kontroli, rekomenduję:

1. opublikować na stronie Biuletynu Informacji Publicznej OPS treść Regulaminu organizacyjnego Jednostki,
2. wprowadzić procedurę przydzielania rodzinie asystenta rodziny,
3. zamieszczać wszelkie zmiany dokonywane w planach pracy z rodziną w formularzach obowiązujących planów, ograniczając tym samym ilość tworzonej dokumentacji przez asystentów rodziny,
4. ujednolicić nazewnictwo formularza wykorzystywanego do okresowej oceny sytuacji rodziny.

ZALECENIA POKONTROLNE

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji zadań przez Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni określonych w ww. ustawie, zalecam:

1. **opracowywać i realizować plan pracy z rodziną dostosowany do sytuacji i potrzeb rodziny, prawidłowo określając termin realizacji działań**, zgodnie z art. 15 ust. 3 ww. ustawy,
2. **opracowywać we współpracy z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej oraz dokumentować fakt współpracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej przy tworzeniu planu pracy z rodziną**, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy,
3. **dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywać tę ocenę kierownikowi Jednostki**, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ww. ustawy,
4. **umożliwić uczestnictwo asystentów rodziny w okresowych ocenach sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 137 ust. 1 pkt 6 oraz art. 130 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy.

Informacje końcowe

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.), kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia

Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 zł do 15.000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 14 stron.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
(-) Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Dokument sporządziła:
Agata Kruszewska
Inspektor wojewódzki
15 kwietnia 2023 r.